

Гринюк Л.В.,
здобувачка магістерського рівня 1 року навчання
за спеціальністю 281 ОПП Державна служба
Національний університет водного господарства та природокористування,
представник Національної ради України з питань телебачення
та радіомовлення у Рівненській області

Тихончук Л.Х.,
доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри менеджменту та публічного врядування
Національного університету водного господарства та природокористування

ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА РАДІОМОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Останні 10 років Україна перебуває у стані гібридної війни, яку розв'язала Росія. З 24 лютого 2022 року ми переживаємо повномасштабне вторгнення країни агресора. Одним із пріоритетів цієї війни була і залишається інформаційна безпека. Політика Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення (Національна рада) була спрямована на захист вітчизняного телерадіоінформаційного простору. За цей час було ухвалено ряд законодавчих норм, які обмежили кількість російського контенту в ефірі.

Важливим інструментом у боротьбі з російською пропагандою став прийнятий у 2022 році Закон «Про медіа» який регулює протиправні дії країни-агресора та санкції, що застосовуються у подібних випадках. Національна рада в свій час обмежила трансляцію на території України іноземних програм, які не є адаптованими до вимог європейських стандартів та несуть загрозу національній безпеці.

Рівненщина була і залишається в лідерах по виготовленні україномовного контенту. Жодна із телерадіоорганізацій краю за ці роки не порушила законодавство щодо частки українських пісень в ефірі. Про це свідчать планові щоквартальні моніторинги. Під час моніторингів програм та передач медіа, на сайтах та в друкованих виданнях не зафіксовано жодного випадку фактів поширення мови ворожнечі, інформації, що містить заклики, наративи, висловлювання, спрямовані на розпалювання національної, міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, закликів до насильницької зміни конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності

України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

На вітчизняних медіа лежить велика відповідальність за інформаційну безпеку країни. Рівненські мовники повністю виправдовують цю довіру. Дуже важливо під час війни мати зброю в подоланні ворожих інформаційних атак. Цією зброєю на Рівненщині є власні медіа. З перших днів повномасштабної війни вони згуртувалися і стали одним міцним інформаційним щитом. В перші дні війни стало зрозуміло, що система сповіщення, розроблена до війни, не дієва в умовах війни. Медійниками разом з керівництвом області було налагоджено інформаційне сповіщення населення про загрозу з повітря. В ефірі кожного місцевого телемовника та радіостанції при виникненні надзвичайної ситуації звучить сигнал тривоги та повідомлення про небезпеку. З перших днів війни всі медійники перейшли на інформаційний формат мовлення, організували власні марафони і подавали найнеобхіднішу інформацію з офіційних джерел, озвучували лише перевірені факти та тримали в курсі всіх подій.

Про надважливість роботи радіо та телебачення ми ще раз переконались коли ворог вирішив залишити Україну без теле та радіо сигналу, без джерела інформації, коли було нанесено ракетні удари по телевізійних вежах країни. 14 березня двома ракетними ударами було зруйновано телестанцію в Антополі. Рівненщина зазнала непоправних втрат, від рук агресора загинули нацгвардійці.

Значна частина населення області залишилась без цифрового наземного мовлення та радіосигналу. Це 32 програми телебачення та 16 каналів радіомовлення. Завдяки злагодженим діям фахівців Концерну РРТ, працівників ДСНС та керівництву обласної військової адміністрації вдалося відновити трансляцію сигналу мовників вже за декілька днів. В ці декілька днів область не знаходилася у інформаційному вакуумі. Були використані альтернативні джерела інформування населення: через додатки в інтернет мережі, онлайн трансляції ефірів телеканалів та радіостанцій, в кабельних мережах налаштували пряму доставку сигналу від студій.

Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення від 24 лютого жодного дня не припиняла працювати та надала всю можливу допомогу мовникам. Було знято кодування для українських телеканалів на супутнику і нині низка каналів доступні для вільного перегляду, прийнято рішення дозволити ліцензіатам відступити від виконання програмної концепції, дозволити транслювати загальнонаціональний телемарафон «Єдині новини». Багатьом мовникам став у нагоді масштабний проєкт Media Change з обміну контентом між телекомпаніями, який був запроваджений Національною радою ще на початку пандемії. Цей проєкт став суттєвою підтримкою для місцевих та регіональних медіа і в час війни.

Враховуючи спільний кордон з Білоруссю та всю загрозу інформбезпеці області (за погодженням голови Рівненської ОВА, з дозволу Національної ради, з узгодження всіх технічних питань із оператором цифрового мовлення «Зеонбуд») було розширено цифрове мовлення окремих телеканалів від 50 до 100%. З квітня 2022 року жителі північних районів області мають доступ до перегляду майже 50 вітчизняних телеканалів та всіх місцевих мовників у форматі T2. На сьогодні на Рівненщині зареєстровано і працює майже 100 суб'єктів медіа, половина з яких – місцеві радіо, телебачення, газети, онлайн видання. Місцеве телерадіомовлення на Рівненщині станом на 1 грудня 2024 року представлене такими телерадіомовними компаніями: філією АТ НСТУ «Рівненська регіональна дирекція» - «Суспільне Рівне» (Рівне, Дубровиця, Вараш та прилеглі території), ТОВ ТРК «Рівне-1» (Рівне, Дубровиця, Вараш та прилеглі території), ТОВ ТРК «Ритм», «ITV Media Group» (радіо та телебачення)), ПП ТРК «Сфера-ТВ» та «Сфера ФМ» (телемовлення та радіо), ТОВ «Радіо «Трек» (Рівне, Вараш та прилеглі території), КП ТРК «Полісся» в Сарнах. У м. Острог та Радивилів Рівненської області працює радіо «Респект». Зареєстровано понад 60 друкованих видань та 7 онлайн медіа.

На території області працюють 3 місцеві провайдери аудіовізуального сервісу, котрі надають послуги кабельного телебачення. Медійна галузь Рівненщини жодного дня не простоювала. Працівники медіа працювали і продовжують працювати. Крім основної роботи долучаються до волонтерства. Окрім інформаційного контенту деякі компанії створюють інші власні передачі про

культуру, традиції, історичні події. Розповідають про всі жахіття війни вустами очевидців, переселених осіб із зони бойових дій.

На базі однієї з телекомпаній, ТОВ ТРК «Ритм», деякий час була розміщена ТРК з Чернігова. Ритмівці протягли руку допомоги колегам і надали всі умови для роботи колег з чернігівська компанії.

Частина ліцензіатів в Україні за час війни припинили свою діяльність та анулювали ліцензії на мовлення. Припинили свою діяльність телеканали, радіостанції та інформаційні сайти. Працівники залишились без роботи та заробітку, а глядачі без інформаційної підтримки, без надійного джерела інформації.

Місцевим та регіональним мовникам, які знаходяться на самозабезпеченні, дуже важко забезпечувати безперебійну роботу. Тому під час війни, з врахуванням викликів сьогодення стосовно посилення національної та регіональної інформаційної безпеки важливо не втратити жодного джерела інформації, не допустити припинення мовлення жодної телерадіокомпанії Рівненської області чи друкованого видання.

Список використаних джерел:

1. Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення URL: <https://webportal.nrada.gov.ua/>
2. ЗУ Про суспільні медіа України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18#Text>